

מסורת הש"ס

(א) מכלן שייך עוד לעמוד הקודם, (ב) ונמצא בג', (ג) ונראה שיש שייך לעמוד הקודם,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מחמיר וכו' שמה שטור. נ"ב ונחמדות יו"ט סוף מ"מ מנשיין מתוך קושא וז' דבאמת דם נהמה לשמה מכשיר כמו חלב שהוא לשמה ע"כ מוכרח לומר מדם הקור והחלב לרפואה ע"ש: (ב) ד"ה לא לרצון וכו' לא ניחא לי תניא כ"ל ואות ד' נמחק: (ג) ב"מ"ד התירו לה למנוע טמא מת: (ד) ב"מ"ד אמר רבה בר אבא שניק נמקפה: (ה) ב"מ"ד וקאמר דלא ניחא ליה טהור:

חבית פרק שנים ועשרים שבת קמ"ד.

עין משפט
נר מצוה

ו א ב מ"י פ"י מהלכות
טמאות אכלין הל"ג:
ז ג מ"י פ"א שם הלכה ב
ופ"י הלכה יג:

רבינו חננאל

אמר לו זיתים וענבים ויכחו שהמשקין היוצא מהן לרצון טמאין. פי' מקבלין טמאה, מפני שהן משקין והמשקין אין צריכין הכשר, ושלא לרצון טהורין כלומר אוכלין הן, וכיון שלא הוכשרו אינן מטמאין. ובאנו להעמיד משנה זו לרצון דניחא ליה, שלא לרצון בסתמא, להודיע כי אפילו זיתים וענבים דבני חטיטה נבחו טמא אוכל וז' וכו' תותים ורמונים, ואמרין לא, פירוש לרצון דמיתנין בסתמא וכל סתם משקה הוא חשוב, ופירוש שלא לרצון דגלי אדעתא בפירוש שאין רצונו להוציא איבעית (תימא) [אימא] שאני סלי וזיתים וענבים כיון שהסלין לאו בני חטיטה משקה הן, דבר ידוע הוא שכל משקה השחת מהן לעפר (ו) הולך וזהו לאיבוד, כאלו מעיקרא הפקידו וכשאנין חשובין, ולפיכך הן טהורין. תוב אומין לפירוש דרבנן מודו ליה לר' יהודה בשאר פירות מיהא דחציא סוחטין

מחמיר אני בחלב מברם שהחולב לרפואה טמא והמקו לרפואה טהור. א"כ מאי דמטמין חלב האשה לא מחמת דם הוא דדם נעכר ונעשה חלב דא"כ חולב לרפואה טהור כמו דם אלא ודאי משום דכתיב ותפתח את נאד החלב ואומר רבי דצחנס נקט חולב לרפואה דהכי נמי הו"מ להשיב לרבנן מחלב נהמה גופה שמה טהור (א) וחלצה טמא א"כ החלב אינו טמא מחמת דם אלא משום דכתיב ותפתח את נאד החלב וא"כ שלא לרצון נמי מהאי טעמא יהא טמא. מ"ר: ס"ל זיתים וענבים יוביחו שמשקה היוצא מהן לרצון טמא שלא לרצון טהור. בשליה מסכת מכשירין מסיים לא אס אמרת בקלי זיתים וענבים שהרי תמילתו אוכל וסופו משקה תאמר חלב שמתילתו וסופו משקה: **מאי לאו לרצון דניחא ליה ושלא לרצון בסתמא.** ולרצון ושלם לרצון דגבי חלב אשה ליכא למימר דמייירי בשלם לרצון בסתמא ודוקא בסתמא אבל אמר לא ניחא לי אינו מטמא דהא לפי מה שפירשתי הטעם משום דם מגפתה אפי' אמר לא ניחא לי נמי מטמא אלא משמע דשלם לרצון

דקמני בכולהו באשה ובהמה וזיתים וענבים מייירי בכל ענין בין מסתמא בין אמר לא ניחא לי: **ותרתים ורימונים דלאו בני חטיטה נינהו.** מימה לי מאי קשה דילמא הא דתניא לעיל גבי תותים ורמונים למשקין ולסתם היוצא מהן אסור הנימ' במשך דוקא והלא בלא משך איירי הלכך שלא לרצון דהיינו בסתמא לא חשיב משקה: **לא לרצון בסתמא ושלא לרצון דגלי דעתיה דאמר לא ניחא ליה.** (א) דתניא התם בכריתות פרק אמרו לו (דף יג.) התירו (ו) לו למנוע טמא מת להניק את בנה וצנה טהור ופריך בנה אמאי טהור כיון דינק חלב איטמי ליה מחלב וכי תימא לא אימכר אימכר בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד ואע"ג דחלב אשה משקה הוא ואין צריך הכשר [משמע ליה] דמה שהוא צפי התינוק שהתינוק יונק חשיב כאוכל וצריך הכשר לפי שהוא מאכלו של תינוק וקאמר דאיתכשר חלב שלם ומשני רב נחמן אמר רבה בר אבא (ב) בתקופה אחת שלא הניח טיפה המלוכלכת ע"פ הדד אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דקא חזין ליה לפומיה דתינוק דמלא חלבא ועוד מקום חלב מעין הוא דהא תנן חלב האשה מטמא לרצון ושלם לרצון מאי היא דלא ניחא ליה וקמני מטמא פי' אלמא חשיבא כמעין מדמטמא שלא לרצון וכיון דחשו כמעין גם צפי התינוק נמי יהא חשוב כמשקה כמו שאם היה מעין ואין צריך הכשר כך צריך לפרש דלמ"ל דליתו מוכרי מעין אלא כלומר דכמשקה חשיב א"כ מאי צריך למימר שלא לרצון מאי היא כו' דמדקמני לרצון מטמא הו"מ למיפדך אלמא לרצון חשיב כי משקה ואשה דמניקה את בנה לרצון הוא אלא אמר רבא כו' עד ולרבא מקום חלב מעין הוא ולא צריך הכשר והתנן האשה שנטף חלב מדדיה ונפל לאויר התנור התנור טמא וקשיא לן במאי איתכשר ואמר ר' יוחנן בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד והשתא קשה לר"י מאי קאמר במאי איתכשר דמדצעי הכשר אלמא אוכל חשיב ליה וא"כ איך יטמא אוכל את התנור והא אין אוכל מטמא כלי ואומר ר"י דה"פ וקשיא לן במאי איתכשר כלומר לא מבעיא שאין התנור טמא אלא חלב הנוטף מדדיה גופה אמאי יהא טמא הא לא איתכשר ומשני בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד ואותה טיפה עצמה המלוכלכת ע"פ הדד תטמא התנור שהיא חשובה משקה ומשקה מטמא כלי כדאמרין צ"ל קמא דמיתלין (דף יג.) והשתא פריך שפיר לרבא דאמר דאפילו אמר לא ניחא לי מטמא חלב האשה דחשיב משקה והכא חשיב ליה אוכל אבל לר"י אמר רבה בר אבא אמי שפיר דהכא דאמר לא ניחא לי ודאי חשיב ליה אוכל ונטף חלב מדדיה חשיב לא ניחא ליה כיון שהוא נופל לאויר תנור ואזיל לאיבוד דודאי לא ניחא ליה ועוד פריך התם לרבא מדתניא ט' משקין צוז הזיעה וליחה קרוחה והריעי טהורים מכלום דמעת עינו ודם מגפתו וחלב האשה מטמא טומאת משקין בדיעית רוקו וחזו ומימי רגליו מטמא טומאת חמורה בכל שהוא ואי אמרת מקום חלב מעין הוא חלב באשה נמי יטמא טומאת חמורה בכל שהוא חזו ורוקו וקשה לרבי מאי קפריך לעולם מעין הוא ואפ"ה לא יטמא טומאת חמורה משום דבעינן דומיא דרוק כדאיתא בגדה (ד' ט.) מה רוק שמתגלגל ויוצא וחוזר ונבלע אף כל שמתגלגל ויוצא וחוזר ונבלע יאל חלב שבאשה שמתגלגל ויוצא ואינו חוזר ונבלע ותימא הוא לומר דמה שהוא חוזר ונבלע גרס לו ליחשב כמעין ומכל מקום ודאי כן הוא וצריך לומר דמה שהיה חושבו רבא כמעין להיות חשיב משקה צפי התינוק היינו משום דלקאך דעתיה שחזר ונבלע ומייתי ראייה מן המשנה דחזר ונבלע הוא מדקמני מטמא שלא לרצון דהיינו אמר לא ניחא לי א"כ חזר ונבלע הוא דאי לאו דאי לא ניחא ליה לא היה מטמא והשתא פריך ליה מהכא דליתו חזר ונבלע אלמא מקום חלב האשה לאו מעין הוא ופריך אי הכי קשה דקמני מטמא שלא לרצון ומשני מי סברת שלא לרצון דלא ניחא ליה לא שלא לרצון בסתמא דדעתיה דתינוק קרובה גבי חלב אבל אמר לא ניחא ליה טהור והיהא דנטף חלב מדדיה ונפל לתוך התנור כאומר לא ניחא ליה חשיב דודאי לא ניחא ליה כיון שהלך לאיבוד והא דקאמר שלא לרצון בסתמא היינו כשנופל בקערה שאינו הולך לאיבוד דמהני טעמא דדעתיה דתינוק קרובה גבי חלב לאחשזיה אז כמשקה וצפי התינוק לעולם כאוכל חשיב והשתא קשה לר"י חדא דבשעתא מסקין איפכא לרצון בסתמא ושלם לרצון דאמר לא ניחא ליה ודומיא דדך דזיתים וענבים היו והוא דחלב האשה דאי לאו הכי לא שייך למימר יוביחו וכו' ס"ל כאיבעית אימא דאמר שאני סלי זיתים וענבים כיון דלאיבוד קיימא אפקורי מפקר לכו אכתי קשה דדומיא דהכי אית לן למימר בחלב האשה דאזיל לאיבוד וא"כ היינו באומר לא ניחא ליה והתם מטמא דוקא בסתמא אבל לא ניחא ליה טהור ועוד קשה לרבי מאי קאמר התם אלא קשה הא מתני' וקאמר נמי מי סברת שלא לרצון לא ניחא ליה וקאמר דלא ניחא (ב) טהור ואמאי והא טעמא שלא לרצון טמא התם משום דחשיב דם מגפתו דדם נעכר ונעשה חלב כדפי' לעיל וא"כ גם אמר לא ניחא ליה נמי יהא טמא. מ"ר:

(א) **דם מגפתה.** של אשה אס נגף רגלה או ידה וכל חצורה שיאל ממנה דם כדאמר צפרק דם הגדה (גדה דף נה:) דם חללים דהיינו דם הרוב קרי משקה שנאמר ודם חללים ישתהי' ודם מגפתו מפרש התם דדם חללים היו דמה לי קטליה כוליה מה לי קטליה פלגא וחלב כדם מגפתו דדם נעכר ונעשה חלב (ג) ודם מגפתה סתמיה שלא לרצון הוא וטמא: **יטמא חלב דהמה** **שלא לרצון.** צתמיה שהרי דם מגפתה טהור דהמה לאו בכלל חלב הוא. ומיהו דם שחיטה מכשר משום דאיתקש למים דכתיב (דברים יג.) **על הארץ תשפכנו דמים:** (ד) **מחמיר אני בחלב.** לטמא אף שלא לרצון **בדם:** **שהחולב** לרפואה דהמה שלא יזיקנה חלצה טמא דהא לרצון הוא והמקוץ לו לנחמנו לרפואה טהור דדם מגפתה היא והואיל והחולב לרפואה טמא אף הנוטף שלא לרצון טמא: **אמרנו לו.** אינו דומה שלא לרצון ליוצא לרצון שהרי סלי זיתים וענבים יוביחו שהמשקה כו': **שלא לרצון בסתמא.** וקמני טהורין דלא חשיב משקה אי רבי יהודה קאמר לה קשיא ואי רבנן

קאמרי כל שכן טהורין לרבי יהודה דהא מידי דלרבנן משקה הוא לרבי יהודה לאו משקה הוא וכ"ש מידי דלרבנן לאו משקה והשתא ומה זיתים וענבים כו'. והוא הדין מצי למיירי נמי זיתים וענבים איתים וענבים דקמני לעיל דמודה בזה רבי יהודה דאף לאוכלין היוצא מהן אסור אלא הא אלימא ליה לאקשויי דתותים ורמונים דלאו בני חטיטה נינהו קמני לעיל דסתם אסור והכא קמני דאפי' זיתים וענבים סתמא לאו למשקה: **דגלי דעתיה.** דהדיא ואמר לא ניחא לי והוי גילוי דעתא טפי מהכניסו לאוכלין: **ואיצעית אימא שאני סלי זיתים וענבים וכו'.** ודוקא נקט סלין שהמשקה הנוטף מהן נופל לארץ והולך לאיבוד הלכך סתמא לא ניחא ליה: **אפקורי מפקרי.** להא הוא משקה. אבל שאר כלים אפילו תותים ורמונים אימא לך סתמא למשקה: בפגנין

בטיפה המלוכלכת צפי הדד דהוי משקה כסתם חלב דלאו לאוכל צפי ליה ומשני רב נחמן אמר רבה בר אבא (א) בתקופה אחת שלא הניח טיפה המלוכלכת ע"פ הדד אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דקא חזין ליה לפומיה דתינוק דמלא חלבא ועוד מקום חלב מעין הוא דהא תנן חלב האשה מטמא לרצון ושלם לרצון מאי היא דלא ניחא ליה וקמני מטמא פי' אלמא חשיבא כמעין מדמטמא שלא לרצון וכיון דחשו כמעין גם צפי התינוק נמי יהא חשוב כמשקה כמו שאם היה מעין ואין צריך הכשר כך צריך לפרש דלמ"ל דליתו מוכרי מעין אלא כלומר דכמשקה חשיב א"כ מאי צריך למימר שלא לרצון מאי היא כו' דמדקמני לרצון מטמא הו"מ למיפדך אלמא לרצון חשיב כי משקה ואשה דמניקה את בנה לרצון הוא אלא אמר רבא כו' עד ולרבא מקום חלב מעין הוא ולא צריך הכשר והתנן האשה שנטף חלב מדדיה ונפל לאויר התנור התנור טמא וקשיא לן במאי איתכשר ואמר ר' יוחנן בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד והשתא קשה לר"י מאי קאמר במאי איתכשר דמדצעי הכשר אלמא אוכל חשיב ליה וא"כ איך יטמא אוכל את התנור והא אין אוכל מטמא כלי ואומר ר"י דה"פ וקשיא לן במאי איתכשר כלומר לא מבעיא שאין התנור טמא אלא חלב הנוטף מדדיה גופה אמאי יהא טמא הא לא איתכשר ומשני בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד ואותה טיפה עצמה המלוכלכת ע"פ הדד תטמא התנור שהיא חשובה משקה ומשקה מטמא כלי כדאמרין צ"ל קמא דמיתלין (דף יג.) והשתא פריך שפיר לרבא דאמר דאפילו אמר לא ניחא לי מטמא חלב האשה דחשיב משקה והכא חשיב ליה אוכל אבל לר"י אמר רבה בר אבא אמי שפיר דהכא דאמר לא ניחא לי ודאי חשיב ליה אוכל ונטף חלב מדדיה חשיב לא ניחא ליה כיון שהוא נופל לאויר תנור ואזיל לאיבוד דודאי לא ניחא ליה ועוד פריך התם לרבא מדתניא ט' משקין צוז הזיעה וליחה קרוחה והריעי טהורים מכלום דמעת עינו ודם מגפתו וחלב האשה מטמא טומאת משקין בדיעית רוקו וחזו ומימי רגליו מטמא טומאת חמורה בכל שהוא ואי אמרת מקום חלב מעין הוא חלב באשה נמי יטמא טומאת חמורה בכל שהוא חזו ורוקו וקשה לרבי מאי קפריך לעולם מעין הוא ואפ"ה לא יטמא טומאת חמורה משום דבעינן דומיא דרוק כדאיתא בגדה (ד' ט.) מה רוק שמתגלגל ויוצא וחוזר ונבלע אף כל שמתגלגל ויוצא וחוזר ונבלע יאל חלב שבאשה שמתגלגל ויוצא ואינו חוזר ונבלע ותימא הוא לומר דמה שהוא חוזר ונבלע גרס לו ליחשב כמעין ומכל מקום ודאי כן הוא וצריך לומר דמה שהיה חושבו רבא כמעין להיות חשיב משקה צפי התינוק היינו משום דלקאך דעתיה שחזר ונבלע ומייתי ראייה מן המשנה דחזר ונבלע הוא מדקמני מטמא שלא לרצון דהיינו אמר לא ניחא לי א"כ חזר ונבלע הוא דאי לאו דאי לא ניחא ליה לא היה מטמא והשתא פריך ליה מהכא דליתו חזר ונבלע אלמא מקום חלב האשה לאו מעין הוא ופריך אי הכי קשה דקמני מטמא שלא לרצון ומשני מי סברת שלא לרצון דלא ניחא ליה לא שלא לרצון בסתמא דדעתיה דתינוק קרובה גבי חלב אבל אמר לא ניחא ליה טהור והיהא דנטף חלב מדדיה ונפל לתוך התנור כאומר לא ניחא ליה חשיב דודאי לא ניחא ליה כיון שהלך לאיבוד והא דקאמר שלא לרצון בסתמא היינו כשנופל בקערה שאינו הולך לאיבוד דמהני טעמא דדעתיה דתינוק קרובה גבי חלב לאחשזיה אז כמשקה וצפי התינוק לעולם כאוכל חשיב והשתא קשה לר"י חדא דבשעתא מסקין איפכא לרצון בסתמא ושלם לרצון דאמר לא ניחא ליה ודומיא דדך דזיתים וענבים היו והוא דחלב האשה דאי לאו הכי לא שייך למימר יוביחו וכו' ס"ל כאיבעית אימא דאמר שאני סלי זיתים וענבים כיון דלאיבוד קיימא אפקורי מפקר לכו אכתי קשה דדומיא דהכי אית לן למימר בחלב האשה דאזיל לאיבוד וא"כ היינו באומר לא ניחא ליה והתם מטמא דוקא בסתמא אבל לא ניחא ליה טהור ועוד קשה לרבי מאי קאמר התם אלא קשה הא מתני' וקאמר נמי מי סברת שלא לרצון לא ניחא ליה וקאמר דלא ניחא (ב) טהור ואמאי והא טעמא שלא לרצון טמא התם משום דחשיב דם מגפתו דדם נעכר ונעשה חלב כדפי' לעיל וא"כ גם אמר לא ניחא ליה נמי יהא טמא. מ"ר: